



Több és jobb munkahely az otthonápolási szolgálatoknál

Összefoglaló

Bevezetés

Ez a tanulmány a fogyatékkal és egészségügyi problémákkal élő felnőtteket segítő közösségi alapú gondozási és támogatási szolgálatok munkaerő-felvételt és -megtartást célzó intézkedéseit vizsgálja. Középpontjában tíz európai uniós tagállam – Ausztria, Bulgária, Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Lengyelország, Németország, Portugália és Spanyolország – áll. A jelentés harminc esettanulmányt vizsgál ezekből az országokból, és azokat a kezdeményezéseket elemzi, amelyek sikerrel teremtettek új munkahelyeket a közösség felnőtt tagjainak egészségügyi és szociális ellátása terén, vagy javították a munkahelyek minőségét azzal a kettős céllal, hogy új munkaerőt vonzzanak, illetve a meglévőt megtartsák.

Szakpolitikai háttér

A népesség előregedésének következtében a tartós ápolás-gondozás terén egyre több és jobb munkahelyre van szükség és igény. Az európai társadalmak és gazdaságok számára nélkülözhetetlen az elérhető és magas színvonalú egészségügyi és szociális ellátási rendszer. Az egészségügyi és szociális ellátási ágazat szinte valamennyi tagállamban növekszik, így egyre több álláslehetőséget kínál. Ezzel együtt az ágazatban a minőség és a szakértelem iránti igény is nő, hogy biztosítani tudja a több krónikus megbetegedésben szenvedő betegek támogatását. Ugyanakkor az ágazati munkahelyteremtést olyan akadályok gátolják, mint a munkaerőhiány, a költségvetési megszorítások vagy a nehéz munkakörülmények. A problémák leküzdéséhez, illetve az ágazaton belüli stabil munkaerő-állomány létrehozásának és folyamatos növekedésének támogatásához különféle stratégiák szükségesek. Az ilyen stratégiák azonban csak akkor tarthatók fenn, ha a dolgozók úgy vélik, hogy kifizetődő az ágazatban maradni; ez viszont azt jelenti, hogy az ápolási-gondozási ágazat munkaerőhiányának kiküszöbölését célzó szakpolitikáknak azt is garantálniuk kell, hogy a munkavállalók elégedettek legyenek munkakörülményeikkel és fizetésükkel.

Fő megállapítások

- A fogyatékkal élő felnőttek közösségi alapú és intézményi ápolásának egymáshoz viszonyított aránya országonként eltér. Összességében a közösségi ápolás egyre elterjedtebbé válik. Úgy tűnik, hogy az otthoni ápolás fellendülése az alacsonyabb költségeknek, a fogyatékkal élők nagyobb függetlenségét ösztönző szakpolitikáknak, a betegek választásának és az életvitelt segítő technológiában rejlő lehetőségnek köszönhető.
- Az idősek és fogyatékkal élők közösségi gondozását ellátó munkaerő-állomány nagyságát nehéz meghatározni. Erre vonatkozó adat csak Ausztriában (20 100 állás), az Egyesült Királyságban (960 000 állás), Franciaországban (393 000 állás), Hollandiában (132 200 állás) és Spanyolországban (115 900 állás) áll rendelkezésre.
- Három vizsgált országban az elérhető adatok az otthoni ápolásban foglalkoztatottak létszámának növekedését jelzik: ezek szerint Ausztriában évente átlagosan 740, Franciaországban 19 800, míg az Egyesült Királyságban 28 000 fővel nőtt az otthoni ápolásban dolgozók száma. Ez a tendencia nagy valószínűséggel más országokra is jellemző. A növekedés várhatóan a következő években is folytatódik.
- A közösségi alapú gondozás munkaerőpiacát általánosságban munkaerőhiány jellemzi, ami különösen a magasabb szintű képesítéseket igénylő állások terén szembeötlő. A helyzetet a gazdasági válság átmenetileg enyhítette ugyan, de hosszú távon különösen a magasabban képzett szakemberek körében további hiány várható. Európa gazdasági válsággal küzd, amely a gondozási szolgáltatások megkurtításához vezet, így hangsúlyosabbá válnak a közösségi ápolás mellett szóló pénzügyi érvek, szemben az intézményi ápolással. A magas munkanélküliségi mutatók növelik az

ágazat vonzerejét, ugyanakkor a munkaerő-piaci intézkedésekre fektetett nagyobb hangsúly is sikerrel élénkítheti a munkaerő-felvételt.

Munkaerő-piaci stratégiák

A tanulmány négy olyan munkaerő-piaci stratégiát vázolt fel, amelyek fokozzák az ágazat munkaerő-felvételi és -megtartó képességét:

1. a munkaerő-tartalékok megcélzása annak érdekében, hogy új munkavállalókat vonzzanak az ágazatba, ideértve olyan munkanélküli személyek és csoportok felvételét, mint a bevándorlók és a vendégmunkások;
2. a potenciális munkavállalók oktatásának ösztönzése és megkönnyítése – például speciális tanulási pályák és a fiatalokat az ágazatban való elhelyezkedésre ösztönző kampányok kidolgozásával, illetve az ágazati munkaerőpiac és az oktatási intézmények kapcsolatának javításával;
3. az aktuális munkavállalók munkakörülményeinek javítása a bennük rejlő lehetőség optimális kiaknázása és az ágazatban való megtartásuk érdekében – például képzési programok bevezetésével, az ágazat szakmai színvonalának növelésével és a meglévő munkavállalóknak szóló további karrierlehetőségek biztosításával;
4. a szervezetek operatív irányításának és munkatermelékenységének javítása, például új technológiák és közvetlen kifizetések alkalmazásával, vagy a feladatok alkalmazottak közötti hatékonyabb megosztásával.

Szakpolitikai iránymutatások

- A közösségi ápolási szolgálatok munkaerő-felvételi programjai a migráns népesség, a tartósan munkanélküliek és a fogyatékkal élő felnőttek számára is kínálhatnak munkalehetőséget. Előfordulhat, hogy egyes migránsok már rendelkeznek tapasztalattal az informális gondozási szektorban. E csoportokat csak célzott megközelítéssel lehet elérni.
- A fiatalokat a gondozási ágazatban való elhelyezkedésre ösztönző kampányok sikeresebbek, ha konkrét csoportokat céloznak meg. Ezen a téren főleg a fiúk tekintetében van még sok tennivaló: őket ugyanis meg kell győzni arról, hogy az ápolási tevékenység valódi hivatás.
- Fontos, hogy a szociális gondozás terén végezhető képzés tartalma és szervezettsége megnyerő legyen a diákok számára, és a program fektessen hangsúlyt a gyakorlati munkára és – amennyiben lehetséges – a lakóhelyükön teljesíthető szakmai gyakorlatra.
- Azok számára, akik már az ágazatban dolgoznak, professzionális általános és emberi erőforrás-gazdálkodást kell nyújtani. A gondozási szektor normái a munkavállalóknak szóló gyakorlatorientált képzési és átképzési programokkal javíthatók. A képzés akkor sikeresebb, ha annak helyszíne a lakóhelyhez közel esik, a képzés lehetőség szerint díjmentes, és munkaidőben, kis létszámú csoportokban zajlik.
- A segítő technológia komoly lehetőségeket kínál ezen a téren, és a munkavállalókat fel kell készíteni e technológia alkalmazására. Fontos továbbá, hogy a technológiát az ügyfelek és a szolgáltatók is elfogadják.
- A fenntarthatóságra különösen nagy figyelmet kell fordítani, főképp a támogatott projektek esetében. Ez azt jelenti, hogy a közpénzből finanszírozott projektek esetében elengedhetetlen a pénzügyi biztonság és a tevékenységek hatékony koordinálása, az irányító szerepet pedig egy testületnek vagy szervezetnek kell betöltenie.
- A sikeres kezdeményezések más régiókra, országokra vagy szektorokra történő átültetéséhez jól átgondolt stratégia szükséges ahhoz, hogy a sikeres innovációk beágyazhatók legyenek a szokványos tevékenységekbe és szakpolitikákba. Ehhez adott esetben a több államot érintő partnerségekre szánt európai uniós finanszírozást is igénybe lehet venni.
- A sikeres, fenntartható és átültethető intézkedések fontos előfeltétele az otthoni és a közösségi ápolás munkaerő-piaci problémáinak leküzdését célzó politikai szándék. A szakpolitikák és a politikai elkötelezettség között jelenleg szakadék tátong. Vannak ugyan jogszabályok, de az otthoni ápolás munkaerőpiacának továbbfejlesztéséhez tartós politikai támogatásra van szükség.
- A politikai támogatás létfontosságú, mivel az Európai Unió és tagállamai csak így tudják folytatni a munkaerő-felvételt és -megtartást célzó intézkedések strukturális finanszírozását.
- A nemzeti és európai hatóságok releváns munkaerő-piaci szakpolitikáinak kidolgozását, nyomon követését, értékelését és alakítását nagyban segítené, ha az adatgyűjtés és a statisztikák felhasználása jelentősen javulna.

További információ

A More and better jobs in home-care services (Több és jobb munkahely az otthonápolási szolgálatoknál) című jelentés teljes szövege a <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1353.htm> weboldalon érhető el.

További információért forduljon Daniel Molinuevo kutatási tisztviselőhöz a dmo@eurofound.europa.eu e-mail címen.